

ជំពូកទីពីរ

សាសនា

២.១

សេចក្តីផ្តើម

សាសនា គឺជាពាក្យក្លាយមកពី សាសន ដែលបានន័យថា ពាក្យបណ្តាំ ពាក្យផ្តាំ ធ្វើ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ឬ ពាក្យបង្គាប់បញ្ជា។ សាសនា ក៏អាចពន្យល់ថា ជាពាក្យបណ្តាំ ឬការទូ ន្មានប្រៀនប្រដៅរបស់គ្រូអាចារ្យណាមួយក្នុងលោក ដែលអប់រំឱ្យបរិស័ទធ្វើខ្លួន ឱ្យក្លាយទៅ ជាមនុស្សល្អដើម្បីឱ្យសង្គមមានសន្តិភាព រីកចម្រើនរុងរឿងនាលោកិយ ។ អត្ថន័យនៃពាក្យ សាសនា ឬលទ្ធិសាសនា ពុំមែនស្ថិតនៅត្រង់ជំនឿ ឬ បញ្ញត្តិសីលធម៌ និងការគោរព ប្រណិប័តន៍ប៉ុណ្ណោះទេ គឺវាត្រូវមានអង្គការពិសេសមួយសម្រាប់ទ្រទ្រង់ ថែរក្សាលទ្ធិ សាសនាឱ្យមានស្ថិរភាពតាំងនៅជាស្ថាពរ វែងឆ្ងាយទៀតផង ។

ឯមុខងារនៃសាសនាទាំងអស់ទោះបីមានលក្ខណៈទ្រឹស្តីនិងការប្រតិបត្តិផ្សេងៗ ឬ ក៏ ស្របគ្នាក៏ដោយ ក៏តែងមានគោលការណ៍សម្រាប់បំពេញដល់សេចក្តីត្រូវការនៃ មនុស្ស លោក ដូចខាងក្រោម៖

- សម្រាប់បម្រើសេចក្តីត្រូវការនៃមនុស្សម្នាក់ៗ។
- សម្រាប់ធ្វើសម្ពន្ធភាពនៃមនុស្សម្នាក់ៗ ទៅនឹងអ្នកដទៃ ។
- សម្រាប់ធ្វើសម្ពន្ធភាពនៃជនគ្រប់រូប ទៅនឹងទីបំផុតទុក្ខ នឹងព្រះអាទិទេព ឬ វត្ថុ ស័ក្តិសិទ្ធិ។

សាសនាក្នុងលោកមានដូចជា៖

- សាសនាព្រាហ្មណ៍ឬព្រហ្មញ្ញសាសនាមានកំណើតនៅឥណ្ឌា។
- សាសនាព្រះពុទ្ធ ឬព្រះពុទ្ធសាសនា មានកំណើតនៅប្រទេសឥណ្ឌា។
- សាសនាគ្រិស្តមានកំណើតនៅប្រទេសស៊ីរី។

- សាសនាអ៊ីស្លាមមានកំណើតនៅប្រទេសអារ៉ាប់។
- សាសនាតៅមានកំណើតនៅប្រទេសចិន។
- សាសនាសិណ្ឌូមានកំណើតនៅប្រទេសជប៉ុន។

ក្នុងចំណោមសាសនាទាំងនេះ សាសនាព្រាហ្មណ៍ និង សាសនាព្រះពុទ្ធ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើសង្គមខ្មែរ ។

២.២

លទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ

១- ប្រភពនៃសាសនាព្រាហ្មណ៍ និងវត្តមានរបស់វានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

សាសនាព្រាហ្មណ៍ ឬ ព្រាហ្មញ្ញសាសនា ហៅតាមបែបខ្មែរ មានន័យថា សាសនារបស់ព្រាហ្មណ៍^១ ។ វាជាសាសនាដ៏ចាស់ជាងគេក្នុងលោក។ សកលលោក ស្គាល់សាសនានេះថា «ហិណ្ឌូសាសនា» (សាសនារបស់ជនជាតិ ហិណ្ឌូ^២)។ សាសនានេះផ្សំពី ជំនឿ និងការប្រតិបត្តិរបស់ជនជាតិហិណ្ឌូ។ ពាក្យ ហិណ្ឌូ ក្លាយមកពីឈ្មោះទន្លេ សិន្ទ ឬ ឥណ្ឌូស ។

^១ ព្រាហ្មណ៍ (Brahmins) គឺពួកអ្នកវណ្ណៈខ្ពស់បំផុតក្នុងសាសនានេះ គឺអ្នកបួសឬប្រសិទ្ធដែលជាអ្នករៀន និង ផ្សព្វផ្សាយសាសនានេះ។

^២ ហិណ្ឌូ គឺតំបន់ឥណ្ឌាកាគខាងជើងដែលមានប្រជាជននិយាយភាសាហិណ្ឌូ។ តំបន់នេះ លាតសន្ធឹងពីភ្នំហិមាល័យទៅដល់ខ្ពង់រាបដេកង់ និង ពីរដ្ឋអាស្សាមទៅដល់រដ្ឋ បញ្ចាប (Punjab)។ ជួនកាល ពាក្យនេះសំដៅដល់តំបន់ទំនាបនៃទន្លេគង្គា ឬ ជួនកាល ដល់ប្រទេសឥណ្ឌាទាំងមូល ឬក៏ដល់ផ្នែកជាច្រើននៃអាស៊ីបូព៌ា ។

ដោយសារមានសាសនិករហូតដល់ទៅប្រមាណ ៩០០ លាននាក់ សាសនានេះក៏ក្លាយជា សាសនាធំទីបីនៅលើពិភពលោក បន្ទាប់ពីគ្រិស្តសាសនា និង អ៊ីស្លាមសាសនា ។

ព្រហ្មញ្ញសាសនា ត្រូវបាននាំចូលប្រទេសឥណ្ឌាដោយពួក អារ្យៈ (Arya) ឬ ពួកអា រ្យ័ន (Aryan) ។ ក្នុងស្នាដៃវប្បធម៌ខ្មែរសម្រាប់ថ្នាក់ទីបញ្ចប់ របស់អ្នកស្រី ត្រឹង ងា អ្នកស្រី បានបញ្ជាក់ថា៖ “ប្រមាណជា ១៩០០ ឆ្នាំ មុនគ្រិស្តសករាជ ពួកអារ្យនេះបាន លុកលុយ ប្រទេសអឺរ៉ុបមួយផ្នែក និងមួយផ្នែកទៀតបានលុកលុយប្រទេសឥណ្ឌាភាគ ខាងជើង។ ក្រោយពីបានជ័យជំនះលើពួកជ្រាវីនដែលជាឥណ្ឌាស្បែកខ្មៅមក ពួកនេះ បានគ្រប់គ្រង លើពួកម្ចាស់ស្រុក ហើយក៏ចាប់ផ្តើមផ្សព្វផ្សាយឥទ្ធិពលលទ្ធិសាសនា ព្រាហ្មណ៍ពីពេល នោះមក ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមានការថែរក្សាជំនឿ និង ផ្សព្វផ្សាយ លទ្ធិសាសនា ព្រាហ្មណ៍ ។ គេបានរៀបចំកែច្នៃផ្លាស់ប្តូរទស្សនៈនិងទ្រឹស្តីឱ្យកាន់តែ ប្រសើរឡើងជាលំដាប់ ។”

អ្នកស្រី ហ្សឺតូ (Madelene Giteau) វិញ គាត់បានបញ្ជាក់ក្នុងស្នាដៃ របស់គាត់ ថា៖ “មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃអរិយធម៌ខ្មែរមានសាសនាពីរ ដែលបានទទួលឥទ្ធិពលពីឥណ្ឌាគឺ ព្រហ្ម ញ្ញសាសនា និង ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ឥទ្ធិពលនេះមានការអះអាងច្បាស់ និងត្រូវគេរកឃើញ តាមរយៈអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ សិល្បៈខ្មែរ និងក្នុងសង្គមខ្មែរ ។ មុនសម័យនគរភ្នំ គ្រប់ប្រទេស ទាំងអស់នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានទទួលឥទ្ធិពលអរិយធម៌ឥណ្ឌា។ ដល់ សតវត្សទី១ នៃ គ្រិស្តសករាជ បាតុភូតនេះមានដំណើរការយឺតៗ តែរីកចម្រើនទៅមុខ។” អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រ បានរកឃើញថា លទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនា ដែលបានផ្សព្វផ្សាយនៅប្រទេសកម្ពុជាមានចរន្ត យឺតរហូតដល់ចូលស៊ុបតែម្តងនេះ គឺវាតាមរយៈស្តេចឥណ្ឌា និង ឈ្លាញឥណ្ឌាដែលបាន ចេញចូលស្រុកខ្មែរ ។ មានរឿងមួយនិទានថា មានស្តេចឥណ្ឌាមួយអង្គព្រះនាម កៅណ្ឌិន្យ បានលើកទ័ពជើងទឹកមកច្បាំងដណ្តើមទឹកដីខ្មែរដែលមានស្តេចស្រីមួយព្រះអង្គព្រះនាម សោមាសោយរាជ្យនៅនគរគោកធ្លក។ ដោយធ្វើសង្គ្រាមចាញ់ ព្រះនាង សោមា ត្រូវរៀប អភិសេកជាមួយព្រះបាទ កៅណ្ឌិន្យ ហើយគ្រប់គ្រងនគរគោកធ្លកតរៀងមក ។ តាមស្រ

ឡាយខ្មែរ ព្រះបាទ កៅណ្ឌិន្យ បាន ដាក់ឈ្មោះជា ហ៊ុន ទៀន វិញ ទើបគេសន្និដ្ឋានថា ប្រទេសខ្មែរទទួលយកឥទ្ធិពលលទ្ធិព្រហ្មញ្ញ- សាសនាតាមរយៈក្សត្រអង្គនេះ ។

អំណះអំណាងមួយទៀតបានរកឃើញថា ពួកឈ្មួញឥណ្ឌាតែងតែធ្វើដំណើរតាម សំពៅមកទាក់ទងរកស៊ីជួញដូរជាមួយអ្នកស្រុក ហើយបានរៀបការជាមួយស្រ្តីខ្មែរ ទៀត ផង ។ ពួកនេះបានបង្កជាពូជពង្សកូនចៅនៅក្នុងស្រុកខ្មែររហូតមក ។ ព្រោះហេតុ នេះ ហើយ បានជាទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីឥណ្ឌាបានបន្សល់ទុកពីពេលនោះមក ។ មាន ការ អះអាងច្រើនទៀតនិងប្លែកៗ តែខ្លឹមសារបានបញ្ជាក់ឯកភាពគ្នាថា ព្រហ្មញ្ញ-សាសនាបាន ទទួលឥទ្ធិពលពីប្រទេសឥណ្ឌាមែន ។ ឥទ្ធិពលនេះបានចាក់ឫសយ៉ាងមាំ ក្នុងចិត្ត ក្នុង សង្គមខ្មែរ ក៏ដូចជា ជំនឿ ប្រពៃណី ភាសា អក្សរ ជាតិសេស សិល្បៈ ស្ថាបត្យកម្មខ្មែរ បុរាណ។

គេរកឃើញថាក្នុងរាជ្យព្រះបាទករ្ន័ន និងរាជ្យព្រះបាទឥសានវរ្ម័នមានការគោរពព្រះ ហរិហរៈ ដែលមានទ្រង់ទ្រាយព្រះឥសូរនិងព្រះវិស្ណុរលាយចូលគ្នា។ ព្រះព្រហ្មក៏ត្រូវបានរក ឃើញថាមានការគោរពខ្លះដែរ តែព្រហ្មញ្ញសាសនានៅមានឥទ្ធិពល ខ្សោយនៅឡើយ ។ ក្រោយរជ្ជកាលរបស់ព្រះអង្គជាច្រើនជំនាន់មក គេសង្កេតឃើញ ថា អ្នកស្រុកនៅតែប្រកាន់ យកលទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនាដដែល ។ នៅក្នុងរាជ្យជ័យវរ្ម័នទី២ ព្រហ្មញ្ញសាសនាកាន់តែលូត លាស់ឡើងព្រោះមានការគាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងពីសំណាក់ក្សត្រខ្មែរ និង នាម៉ឺនមន្ត្រីក្នុងរាជវាំង ។ ព្រហ្មញ្ញសាសនាពេលនោះគេគោរពព្រះឥសូរជា ធំ រហូតដល់គេបានចាត់ទុកថា ព្រហ្ម ញ្ញសាសនាជាទឹកបន្សាបរវាងរដ្ឋពីរដែលបែកបាក់ មកជាជួរមួយមានឯកភាពទូទាំង ប្រទេស ។ នៅពេលនោះ គេបានយកកំពូលភ្នំ គូលែនធ្វើជាកន្លែងរៀបចំពិធី ដែលគេហៅ ថា ព្រះរាជចក្រវាល ។

សតវត្សទី១២ នៃរជ្ជកាលព្រះបាទសូរ្យវរ្ម័នទី២ ព្រះអង្គប្រកាន់យកលទ្ធិព្រហ្មញ្ញ- សាសនាតែគោរពព្រះវិស្ណុជាធំ។ ការអះអាងនេះបញ្ជាក់តាមរយៈក្បាច់រចនា និង ចម្លាក់ ជា ច្រើនដែលគេសាងឡើងតាមប្រាសាទនានាដូចជា រូបអវតារព្រះវិស្ណុ ឬរឿងព្រេង ដែលធ្លាក់

តាមរយៈជញ្ជាំងប្រាសាទ ដូចជារឿងរាមាយណៈឥណ្ឌា រឿងមហាការតយុទ្ធ ជាដើម ។

នៅសតវត្សទី ១៣ ថ្វីបើព្រហ្មញ្ញសាសនាត្រូវប្រជាជនអស់ជំនឿទៅហើយក្តី តែគេ អាចនិយាយបានថាព្រហ្មញ្ញសាសនាមិនរលាយសាបសូន្យឡើយ ព្រោះព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី ៧ ដែលមានជំនឿទៅលើព្រះពុទ្ធសាសនាមហាយាន បានបង្កលក្ខណៈឱ្យព្រហ្មញ្ញសាសនា មានជីវិតរស់នៅពុំបាត់បង់ឡើយ ។

លទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនាត្រូវបានបន្តគោរពវិញ តាមបែបការគោរពព្រះឥសូរជាធំ គឺក្នុង ឱកាសនោះហើយដែលអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រទទួលស្គាល់ថា មានប្រតិកម្មសាសនាបានន័យថា អ្នកដែលងាប់ងល់នឹងជំនឿព្រហ្មញ្ញសាសនាបានវាយបំបាក់ធ្វើឱ្យខ្ទេចខ្ទីរ ទាំងពុទ្ធរូប ទាំង បដិមា និងព្រាហ្មណ៍ស្រមនៃលទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនាដែរ ដូចជា ការគាស់រំលើង ឬវាយ បំបាក់ និង នាំយកទៅទម្លាក់ចោលនៅបាតស្រះស្រង់ ឬ បឹង អូរ ទន្លេ ជាដើម ។

លុះដល់សតវត្សទី១៤ ព្រហ្មញ្ញសាសនាអស់ឥទ្ធិពល តែជំនឿផ្សេងៗនៃលទ្ធិនេះ បានបន្សល់រហូតរៀងមក ។ សព្វថ្ងៃគេឃើញមានសល់ដូចជា ពិធីអភិសេកមហាក្សត្រ ពិធី បន់ស្រន់សុំទឹកភ្លៀង សុំសេចក្តីសុខពីអ្នកតាម្លាស់ភូមិករ ព្រះធរណី អារក្ស ពិធី ដំឡើងគ្រូ តូច គ្រូធំ ពិធីសែនព្រេន ពិធីបង្វិលពពិល ស្រោចទឹកមន្ត ប្រើយ័ន្ត អាបធ្មប់ ។ល។

នេះហើយជាប្រភពដែលចេញពីវត្តមានរបស់លទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនាអនុវត្តនៅ ប្រទេសខ្មែរយើងកន្លងមក ។

២-ដំណាក់កាលវិវឌ្ឍន៍នៃព្រហ្មញ្ញសាសនា

ព្រាហ្មញ្ញសាសនានេះចែកចេញជា ៣ សម័យធំៗគឺ៖

- សម័យវេទនិយម (១៥០០ ឆ្នាំដល់ ៥៥០ ឆ្នាំមុនគ.ស.)
- សម័យព្រាហ្មណ៍និយម (៥៥០ ឆ្នាំមុនគ.ស. ដល់ ស.វទី១០ នៃគ.ស.)
- សម័យហិណ្ឌូនិយម (ស.វ. ទី ១០ រហូតមក)

២.១- អំពីវេទនិយម

២.១.១- គម្ពីរវេទ

វេទនិយម គឺជាចលនាវប្បធម៌ឥណ្ឌា ដែលនិយមឱ្យតម្លៃទៅលើគម្ពីរវេទ ។ វេទនិយមសិក្សាអនុវត្តតាមទស្សនៈ ទ្រឹស្តី ដែលមានរៀបរាប់នៅក្នុងគម្ពីរវេទ ពោលគឺ ជាចលនាវប្បធម៌ដែលមានគម្ពីរវេទជាមូលដ្ឋាន ។ ចំណេះវិជ្ជាគ្រប់បែបយ៉ាង របៀបរស់ នៅទំនៀមទម្លាប់ គោលការណ៍អប់រំ ការគ្រប់គ្រងស្រុកទេស ការរៀបចំសង្គមមនុស្ស ក៏មានអធិប្បាយនៅក្នុងគម្ពីរវេទនេះដែរ ។

អត្ថបទទាំងអស់ស្តីពីសាសនាដែលជនជាតិអាវ្លននាំចូលមកក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា គេឱ្យឈ្មោះថាវេទ ដែលប្រែថា «ចំណេះដឹង»។ អត្ថបទទាំងអស់នោះច្រើនតែជាមន្ត សម្រាប់សូត្រចំពោះទេវៈក្នុងឱកាសធ្វើពិធីបូជា ជាពិសេស ក្នុងពិធីបូជាយញ្ញ។ មាន ចម្រៀងជាច្រើនលើសលប់សម្រាប់សូត្រសរសើរព្រះអគ្គី និង ព្រះឥន្ទ្រ ។ ព្រះអគ្គីជា ទេវៈបង្កើតផ្សែងដែលនាំយកគ្រឿងបូជាទៅថ្វាយអាទិទេពដែលសាសនិកបូជា ។

គម្ពីរវេទគឺជាប្រភពនៃសាសនាឥណ្ឌាឬសាសនាព្រាហ្មណ៍ និង ជាមូលដ្ឋាននៃ វិទ្យាសាស្ត្រឥណ្ឌាទាំងអស់ ។

គម្ពីរវេទមានបួនចំណែកគឺ ប្រគវេទ, សាមវេទ, យជុរវេទ និង អថវវេទ ។ គម្ពីរទាំងនេះសរសេរជាភាសាសំស្ក្រឹត(Vedic Sanskrit) ។ វេទបីខាងដើមជាចំណែកដើម ចម្បងដែលគេអាចហៅថា ត្រ័យវិទ្យា ឬ ដែលយើងតែងលឺនៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ និង ល្ខោនខ្មែរថា ត្រ័យវេទ ។ ចំណែកវេទទាំងបីនេះគឺជាមន្តអាគមសម្រាប់សូត្រសរសើរ និង បង្កស្តង់ចំពោះអាទិទេព។ ចំណែកទីបួននៃគម្ពីរវេទគឺជាមន្តអាគមសម្រាប់ស្ដោះផ្លុំ មើលជំងឺ ឬប្រើស្នេហ៍ជាដើម។ គម្ពីរវេទមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើសង្គមលោក ខាងលិចនៅសតវត្សទី ១៩ ។ ករី អ្នកចម្រៀង ទស្សនវិទូ និង ភាសាវិទូជាច្រើន មកពី លោកខាងលិច បានសិក្សាគម្ពីរវេទ រួចសរសេរទស្សនវិជ្ជារបស់ខ្លួនឬសិក្សារប្រៀបធៀបភាសាសំស្ក្រឹតនឹងភាសាអឺរ៉ុប។

សូម្បីតែមេដឹកនាំទាមទារសិទ្ធិសិរីភាព លោក ម៉ារទីន លូទ័រ យ៉ាង ក៏បានសិក្សាការប្រៀន ប្រដៅរបស់មេដឹកនាំហិណ្ឌូ មហាត្មៈ គន្ធី អំពីការតវ៉ាបែបអហិង្សារបស់គាត់ដែរ។

នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ គម្ពីរវេទត្រូវប្រជាជនខ្មែរគោរពយ៉ាងខ្លាំងក្នុងអតីតកាល ។ តាមរយៈរឿង ព្រះគោព្រះកែវ គម្ពីរវេទជានិមិត្តរូបនៃការចេះដឹង និង ភាពរុងរឿងរបស់ ខ្មែរ។

២.១.២- វណ្ណៈ

វណ្ណៈ ជាពាក្យកម្ចីមកពីពាក្យបាលីវណ្ណ ដែលមានន័យដូចគ្នានឹងពាក្យសំស្ក្រឹត វណ៍ ដែលមានន័យដើមថា ពណ៌, សម្បុរ, ពន្លឺ, រស្មី, ភេទ, ថ្នាក់វង្ស, ពូជ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុង ភាសាខ្មែរ ពាក្យវណ្ណៈត្រូវបានគេប្រើប្រាស់សម្គាល់ន័យថា ថ្នាក់ វង្ស ឬ ឋានៈសង្គម ឯពាក្យ វណ៌ ប្រើ ក្លាយជាពណ៌ ដែលមានន័យថា សម្បុរ ។

វណ្ណៈក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍មាន៤ ហើយវណ្ណៈទាំង៤នេះត្រូវស្លៀកសំពត់ដណ្តប់ ដែលមាន ពណ៌ ខុសៗគ្នា។ ការចែកវណ្ណៈនេះគឺចែកដោយពណ៌សំពត់នេះឯង។ វណ្ណៈទាំង ៤ ក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍មាន៖

- វណ្ណៈព្រាហ្មណ៍ ប្រើពណ៌ស កើតពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម ជាម្ចាស់សាសនា មានមុខ ការ ជាអ្នកបង្រៀនវេទ ឬមន្តវិជ្ជាផ្សេងៗ។
- វណ្ណៈក្សត្រ ប្រើពណ៌ក្រហមកើតពីព្រះពាហា (កំភួនដៃ)ព្រះព្រហ្ម មាន មុខការជា អ្នកចម្បាំង ឬ អ្នកគ្រប់គ្រងនគរ។
- វណ្ណៈវ៉ៃស្យៈ ប្រើពណ៌លឿងកើតពីឧរុ (ភ្លៅ) ព្រះព្រហ្ម មានមុខការខ្ពង់ខ្ពស់ ចុះរង ពីវណ្ណៈក្សត្រមក ឬ កិច្ចការធម្មតា។
- វណ្ណៈសូទ្រៈ ប្រើពណ៌ខ្មៅ កើតពីព្រះបាទព្រហ្ម មានមុខការខាងស៊ីឈ្នួល ឬ ការងារថយថោកផ្សេងៗ(គឺអ្នកបម្រើឬវណ្ណៈខ្ញុំគេ)។

២.១.៣- លំនៅរបស់អាទិទេព

អាទិទេពមានលំនៅនៅស្ថានសួគ៌, ស្ថានមនុស្ស, ក្នុងខ្លួនមនុស្ស (អាទិទេពមាន

រូបស្ថិតនៅជាមួយមនុស្សជួយមនុស្សឱ្យបានឃើញជាក់ស្តែងនឹងភ្នែកគួរគោរព), ដាច់ ពី ស្ថានមនុស្ស ឬលើអាកាស (ក្នុងសង្គមមនុស្ស) ។

២.២- ព្រាហ្មណ៍និយម

មានគម្ពីរមួយចំនួនទៀតដូចជា ព្រាហ្មណ៍ អារណ្យកៈ និង ឧបនិស័ទ កើតនៅចន្លោះ សម័យវេទ និង សម័យហិណ្ឌូ ។ ទោះជាយ៉ាងនោះក្តី គម្ពីរទាំងនេះសុទ្ធតែពឹងផ្អែកលើគម្ពីរ វេទ ហើយរាប់បញ្ចូលជាប្រភេទគម្ពីរវេទដែរ។

ក្នុងសម័យកាលនេះ សាសនាមួយចំនួនទៀតកើតនៅប្រទេសឥណ្ឌា មាន ពុទ្ធ សាសនា និង សាសនាជេន ជាដើម។ គម្ពីរវេទសរសេរជាពាក្យរាយ ហើយជជែក ពិភាក្សា អំពីការបូជាផ្សេងៗនៅក្នុងគម្ពីរវេទ ។ ឧទាហរណ៍ គម្ពីរព្រាហ្មណ៍ចាស់នៅក្នុង ឫគវេទ និយាយថា ការបូជាគឺជាការបូជាពិតប្រាកដ ឯក្នុងគម្ពីរព្រាហ្មណ៍ថ្មីនិយាយថា សត្វត្រូវបាន ដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពទៅវិញ បន្ទាប់ពីត្រូវបានចងទៅនឹងបង្គោល បូជា ។ គឺនៅសម័យ នោះហើយដែលសាសនាព្រាហ្មណ៍បានបញ្ចូល អហិង្សា ។ ក្រៅពីអហិង្សា សម័យនេះក៏ បញ្ចូលនូវ កម៌ (កម្ម) និង សំសារ (វដ្តសង្សារ)។

ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកគោរពបូជាអាទិទេព។ គេជឿថា បញ្ញាអាទិទេពពុំមែន ជាបញ្ញាអ ស្ត្រីរូបនិយមទេ វាគឺជាបញ្ញាដែលគេចាត់បញ្ចូលក្នុងទស្សនវិជ្ជារូបនិយម។ អាស្រ័យហេតុ នេះហើយ បានជាគេធ្វើឱ្យព្រះអាទិទេពរបស់គេជាតួអង្គមានរូបរាង មានគ្រួសារ មានបញ្ញា ដូចមនុស្សដែរ ។

ព្រះអាទិទេពសំខាន់មាន៣អង្គគឺ ៖

- ព្រះព្រហ្ម (Brahma)
- ព្រះសិវៈ (Shiva)
- ព្រះវិស្ណុ (Vishnu)។

ឯព្រះអាទិទេពរាយរងមាន ៖

- ព្រះអាទិត្យ - ព្រះចន្ទ - ព្រះធរណី

- ព្រះគង្គា - ព្រះពាយ - ព្រះភិរុណ ជាដើម។

ក-ព្រះព្រហ្ម

ព្រះព្រហ្មមានលក្ខណៈពិសេសសម្រាប់សម្គាល់ដូចតទៅ៖

- មុខ ៤
- ដៃ៤ កាន់គម្ពីរវេទទាំង៤
- កាយសម្បុរផ្កាឈូក
- សម្លៀកបំពាក់ពណ៌ស
- កេតនភ័ណ្ឌ ចូរ, ផ្តាំ, ស្លាបព្រា, ថាស
- ជួនកាលព្រះព្រហ្មឈរ

ស្ងៀមជួនកាលទៀតអង្គុយនៅលើផ្កាឈូកដែលដុះចេញពីផ្ចិតរបស់ព្រះវិស្ណុ។

- មានសត្វហង្សជាជំនិះ
- មានមហេសី១អង្គនាមនាងសរស្មតី (ទេពធីតាបង្កើតចំណេះវិជ្ជានិងភាសា) មានបុត្រ៣អង្គគឺព្រះទក្សៈ, ព្រះភូត្ត, និងព្រះនាងសំធូរាឬសន្ធិយា ។

សង្កេត៖

- គម្ពីរវេទបានចែងថា ព្រះព្រហ្មជាព្រះអាទិទេពច្បងគេ ជាព្រះអាទិទេពបង្កើតលោក និង ភាវៈព្រមទាំងជាអ្នកបង្កើតគម្ពីរវេទទាំង ៤ ទៀតផង (ព្រះព្រហ្ម ពុំមានសកម្មភាពអ្វីសំខាន់ទេ ក្នុងសាសនាហិណ្ឌូ) ។
- ព្រះព្រហ្ម កាលបានបង្កើតលោក ភាវៈ និងគម្ពីរវេទរួចហើយ ក៏គង់នៅស្ងៀមលែងមានចលនាអ្វីទាំងអស់ ។
- នៅប្រទេសកម្ពុជា គេឃើញមានរូបចម្លាក់ព្រះព្រហ្មបន្តិចបន្តួច ។

ខ- ព្រះសិវៈ

ព្រះសិវៈមានលក្ខណៈពិសេសសម្រាប់សម្គាល់ដូចតទៅ៖

- មានមុខមួយ ប៉ុន្តែអាចបែងភាគបានមុខ ៥ ដៃ ១០
 - មានកណ្តាលខ្សែវ
 - កាយសម្បុរ-ស
 - ព្រះនេត្រ៣ ដោយព្រះនេត្រ២ដូចមនុស្សធម្មតា និង១ទៀតដែលហៅថា
អគ្គីនេត្រ នៅចំកណ្តាលថ្ងាសហើយបិទជានិច្ច និងអាចក្រឡេកឆេះ
 - សម្លៀកបំពាក់ស្បែកខ្លា ឬ ស្បែកដំរី
 - រូបដូចឥសីមាន ផ្ទាំងសក់ធំ ហើយមានខ្សែផ្តាំនៅក ឬនៅដៃ
 - រូបដូចគ្រូបាំ
 - កេតនភណ្ឌមាន៖ ត្រីសូល/ច្បូកផ្លែ៣(ច្បូក=ប្រដាប់នេសាទធ្វើដោយដែក
មានចម្ការបីមានដងមានង្រៀង) ខ្សែផ្តាំ ស្ករ ដំបង លលាដ៍ក្បាល ខ្សែមួយ
ចង្វាយ។ល។
 - មានពាក់កម្រងឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលជាគ្រឿងសម្រាប់រាប់យុគ
 - មាននាគសង្ហារជាគ្រឿងសម្គាល់រាប់ឆ្នាំ
 - ពាក់មួកមានព្រះចន្ទ្រមួយចំណិតរាង
កណ្តៀវជាគ្រឿងសម្គាល់រាប់ខែ
 - យានជំនិះគឺគោ ឈ្មោះ នន្ទី
 - មានមហេសីព្រះនាម បរ័តី ដែលអាច
បែងភាគជាអវតារជាច្រើន។ ព្រោះ
ហេតុនេះ ព្រះនាមនៃមហេសីព្រះអង្គ
មានដូចជា៖
- ១- នាងទុគ៌ា (ស្ត្រីចេះធ្វើមិនដឹងមិនឮ)
 - ២- នាងឧមា (ស្ត្រីជាទីពេញចិត្ត)
 - ៣- នាងគោរី (ស្ត្រីសម្បុរទង់ដែង)

៤- នាងកាលី (ស្ត្រីសម្បុរខ្មៅ)

៥- នាងចន្ទី (ស្ត្រីកំណាច)

៦- នាងបរិតី (បុត្រីម្ចាស់ភ្នំ)

៧- នាងកុមារី (ស្ត្រីក្រមុំបរិសុទ្ធ)

៨- នាងទេវី (ទេពកញ្ញា)

៩- នាងមហាទេវី (ទេពកញ្ញាដ៏ប្រសើរ)។

- មានបុត្រ២អង្គ ជាមួយនាងទុតិ គឺ សុន្ទ (ទេវតំណាងចម្បាំង មានយានជំនិះជា សត្វក្រោក) និង គណេស (ទេវតាខាងបញ្ញា មានដៃ២ ឬ៤ ពោះកំបាំង ក្បាលជាដំរី មានតែភ្នែកឆ្វេង ភ្នែកខាងស្តាំបាក់ដោយសារ ប្រយុទ្ធជាមួយបរសុរាមៈដែលជាអវតារព្រះវិស្ណុនិងដែលមានយានជំនិះជាសត្វកណ្តុរ)។

ព្រះសិវៈមានឈ្មោះច្រើន៖

១- ព្រះមហាទេព Maha Deva

២- ព្រះហរៈ Hara

៣- ព្រះមហេស្វរៈ Mahesvara

៤- ព្រះរុទ្រៈ Rudra

៥- ព្រះឥស្វរៈ Ishvara

៦- ព្រះឧគ្រៈ Ugra

៧- ព្រះអយោរៈ Aghora

៨- ព្រះភៃរវៈ Bhaivara

៩- ព្រះឥស្វរ (បែបខ្មែរ)

១០- សង្ការៈ (Shankara)

ព្រះសិវៈជាអ្នកបង្កើតលោកផង និងបំផ្លាញលោកឱ្យវិនាសទៅវិញផង។ ព្រះសិវៈ ជាអាទិទេពរបស់ជនជាតិឥណ្ឌាកាត់ខាងជើង (ពួកអារ្យាង) ហើយព្រះសិវៈតំណាង សភាវៈកាចយោរយោចូលចិត្តកាប់ចាក់ស៊ីសាច់ហុតឈាមហើយពេលខឹងម្តងៗព្រះសិវៈតែងតែរាំ

ដើម្បីបំផ្លាញលោក។ ព្រោះហេតុនេះ ទើបជនជាតិឥណ្ឌាមានជំនឿថា ព្រះ សិវៈចូលចិត្ត សោយឈាម ។

ក្រៅពីនេះ មានការសាងរូប សិវៈ (ឬ ឥសូរ) ជាលិង្គតម្កល់ឱ្យនៅ ជាមួយយោនីនាងឧមា ជានិមិត្តរូប នៃការបង្កើតលោក ។ នៅប្រទេស ឥណ្ឌាស.វ.ទី១២ មាននិកាយមួយ ឈ្មោះ វេសិវៈ បាននិយមគោរពសិវៈ

ដោយចាត់ទុកព្រះសិវៈជាអាទិទេពតែមួយធំជាងគេបានកសាងលិង្គជាតំណាង ហើយ យកលិង្គនេះមកពាក់ជាប់ជាមួយខ្លួនទៀតផង ។ អ្នកគោរពសិវៈតែងនិយមធ្វើបុណ្យ ក្នុង មួយឆ្នាំម្តង ដោយធ្វើនៅវេលាយប់ ហើយឱ្យឈ្មោះពិធីនោះថា “សិវរត្រី” ។ ពិធីនេះ គេ ប្រារព្ធក្នុងទន្លេគង្គា (មុជទឹកលាងបាប ហើយដងទឹកយកទៅស្រោចលើលិង្គឥសូរ បង្ហូរទៅ លើយោនីនាងឧមា)។ អ្នកនៅឆ្ងាយពីទន្លេគង្គាអាចយកទឹកដូងមកជំនួស ក៏បាន ឯនៅ ប្រទេសកម្ពុជា សម័យគោរពព្រះឥសូរ គេបានសាងសង់លិង្គព្រះឥសូរ និង យោនី នាងឧមា តម្កល់សឹងគ្រប់ប្រាសាទនិងតាមទីប្រជុំជននានាទុកគោរពបូជា។

ខ្មែរពីបុរាណហៅថាដែលគេបានសាងជារូបសិវលិង្គកាត់ខ្លីថា **អង្គ** គឺអង្គជាតប្បអង្គ កំណើតហៅថាតំណាងយោនីនាងឧមាថា បំពង់ខ្លី ។ ដូច្នេះ ទឹកស្រោចលើថ្មដែលជា និមិត្តរូបនៃសិវៈ និង ឧមាដើម្បីសុំសេចក្តីសុខសេរីសួស្តី មានឈ្មោះថា **ទឹក អង្គបំពង់ខ្លី** (ឈ្មោះទីគោរពបូជាទាំងនេះមានដល់ សព្វថ្ងៃ ដូចជា អង្គតាសោម អង្គស្នួលជាដើម)។

ក្រោយមក គេសាងរូបសិវៈជាតួមនុស្សមាន ក្បាល៥ ដៃ១០ ជួនជាឥសី ឬ ជា តាបសដែលជា

ម្ចាស់នៃពួកយោគិន ឬអ្នកធ្វើពិធីយោគៈ មានសក់ប្លង់ ពុកមាត់ស្រួច កាន់ផ្កានៅដៃ ហើយ ពេលខ្លះទៀត សិវៈ មានរូបរាងជាមនុស្សក្មេង ពាក់មួករាងមូល មានលម្អ ដោយរូបចំណិត លោកខែដូចផ្នែកឈ្លៀវនៅពីមុខ មាន ភ្នែកទី ៣ នៅលើថ្ងាស ហើយជួនកាល គេសាងរូប ឥសូរជាក្សត្រគ្រងលើបល្ល័ង្ក ជារូបឥសូររាំ ឬ ជារូបឥសូរជិះ គោនន្ទ ជាមួយនាងឧមា។

គ- ព្រះវិស្ណុ

ព្រះអាទិទេពអង្គនេះជាអ្នកថែរក្សាលោកឲ្យបានគង់វង្សសុខសាន្ត និង មាន របៀបរៀបរយ ។ ព្រះវិស្ណុមានឈ្មោះច្រើនទៀតដូចជា ព្រះនារាយណ៍ (និយមហៅនៅ ស្រុកខ្មែរ) ភគវិន្ត (ពាក្យនេះ ក្នុងពុទ្ធសាសនា សំដៅលើព្រះពុទ្ធ), ហរិ, ឬ អនន្ត ។ គម្ពីរ ខ្លះនិយាយថា ព្រះវិស្ណុមានកំណើតពីតំណក់ច្រើនថ្ងាសរបស់ព្រះព្រហ្ម ក្នុងពេល ព្រះអង្គ បំពេញតបៈ ។

លក្ខណៈពិសេសសម្គាល់ព្រះវិស្ណុ

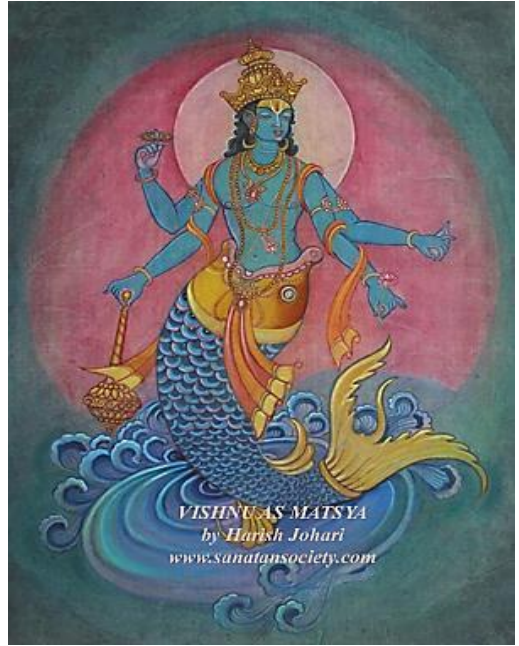
- មានព្រះកេស១
- មានដៃ២ ឬ ៤ ឬ ៨ (ចម្លាក់ព្រះវិស្ណុ ដៃ ៨ នៅស្រុកខ្មែរ មាននៅសតវត្សទី៨)
- ទ្រង់ឈរ
- សម្លៀកបំពាក់លឿង
- កេតនភណ្ឌមានដូចជា កងចក្រ ដំបង ផ្កាឈូក ខ្យងស័ង្ខ ធ្នូ ដាវ មុជមូលវែង
- យានជំនិះគឺសត្វគ្រុឌ និងពស់ «សេសៈ»
- វិមាននៅស្ថានវៃកុណ្ឌ ។

ព្រះវិស្ណុមានអវតារ ១០ យ៉ាងគឺ៖

១- មក្ស

«មក្ស» គឺជាអវតារព្រះវិស្ណុមានរាងជាសត្វត្រី ដែលបានជួយជីវិតមនុស្សឱ្យរួច ផុតពីទឹកជំនន់ដែលបង្កដោយយក្សឈ្មោះ ហាយត្រីវៈ (មានក្បាលជាសេះ)។ យក្ស ហាយត្រីវៈ បានចាប់យកព្រះសិវៈទៅ ហើយបានបាត់ខ្លួននៅ មហាសមុទ្រ ។ បើគ្មានព្រះសិវៈ ព្រះព្រហ្មមិនអាចបន្តតួនាទីជាអ្នកបង្កើតលោកបានទេ។ នៅពេលនោះ ព្រះវិស្ណុ បានធ្វើខ្លួនឱ្យក្លាយជាត្រីដើម្បីជួយព្រះសិវៈ។ យក្សហាយត្រីវៈ បានបង្កើតឱ្យមានទឹកជំនន់ឡើង ពេលនោះ ព្រះវិស្ណុ

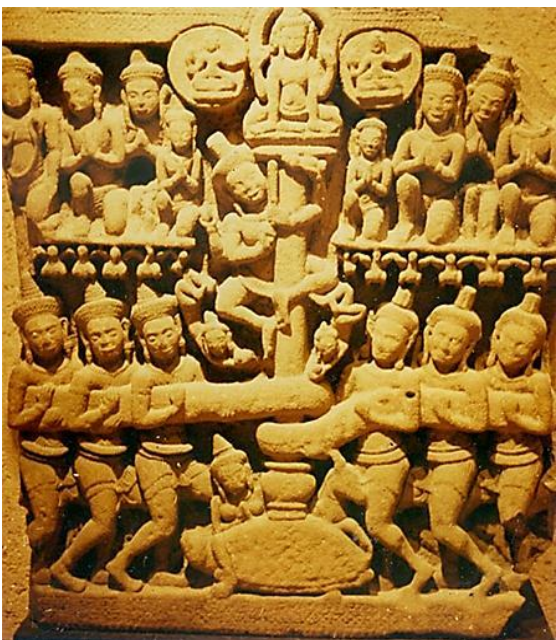

ដែលស្ថិតនៅរូបរាងជាត្រី បានប្រើកន្ទុយរបស់ខ្លួន ចងភ្ជាប់ជាមួយសត្វពស់ឈ្មោះវ៉ាសុគី (Vaasuki) ដោយយកពស់ វ៉ាសុគីធ្វើជាខ្សែចងភ្ជាប់នឹងទូក ហើយបានបញ្ចៀសទូកឱ្យគេចផុតពីទឹកជំនន់។ ពេលនោះ ទឹកជំនន់ក៏បានស្ងប់ទៅវិញ ។ នៅពេលដែលព្រះព្រហ្មបានភ្ញាក់ដឹងខ្លួនឡើង ហើយដឹងថា ព្រះសិវៈត្រូវបាន យក្សហាយត្រីវៈ ចាប់ខ្លួនទៅ ព្រះព្រហ្មក៏បានសុំប្លង់ស្នង ឱ្យព្រះវិស្ណុ ជួយ។ ពេលនោះ ព្រះវិស្ណុ ស្ថិតនៅរូបរាងជាសត្វត្រីនៅឡើយ បានស្វែងរកនិង ច្បាំងជាមួយយក្សហាយត្រីវៈ ហើយក៏បានជួយព្រះសិវៈដើម្បីឱ្យបន្តការបង្កើតលោក។

២- កុម៌

កុម៌ គឺជាអវតារទីពីររបស់ព្រះវិស្ណុដែល មានរូបរាងជាសត្វអណ្តើកដើម្បីជួយពួកទេវៈក្នុងការដណ្តើមទឹកអម្រឹត (ដែលអាចធ្វើឱ្យ ពួកគេមានជីវិតអមតៈ) ក្នុងសង្គ្រាមដណ្តើមទឹកអម្រឹតជាមួយនឹងពួកអសុរានៅក្នុងរឿង កូរសមុទ្រទឹកដោះ។ ដោយខ្លាចទឹកអម្រឹត បានទៅពួកអសុរា ពួកទេវៈក៏បានប្លង់ស្នង សុំឱ្យព្រះវិស្ណុជួយ។ ពួកគេបានយកក្នុងមន្ទ្រ ធ្វើជាស្នូលនិងនាគវ៉ាសុគីធ្វើជាខ្សែដើម្បីកូរយកទឹកអម្រឹត។ ពេលនោះ ព្រះវិស្ណុ និងពួកទេវៈ នៅខាង

កន្ទុយ ហើយពួកអសុរានៅខាងក្បាល ។ នៅពេលពួកអាសុរានិងពួកទេវតាកំពុង កូរសមុទ្រទឹកដោះនោះភ្នំមន្ទ្របានស្រុតចុះ។ រំពេចនោះ ព្រះវិស្ណុក៏បានកាឡាខ្លួនជាសត្វអណ្តើកដើម្បីកល់និងទប់ភ្នំមិនឱ្យស្រុត ហើយពួកអសុរានិងទេវតាក៏បន្តការកូរតទៅទៀត។ នៅពេលការកូរចេះតែបន្តកាន់តែយូរ នាគវ៉ាសុគី អស់កម្លាំងនិងបានព្រួសពិសមកក្រៅ ដែលធ្វើឱ្យពួកយក្សដែលនៅខាងក្បាលត្រូវពិសយ៉ាងខ្លាំង និងមានការឈឺចាប់ជាពន់ពេក ហើយក៏រត់បាត់ទៅ។ ពួកទេវតាបានសុំឱ្យព្រះសិវៈជួយ។ សង្គ្រាមដណ្តើមទឹកអម្រឹតបានចាប់ផ្តើមម្តងទៀត ហើយនៅពេលដែលពួកយក្សនិងទេវតាកំពុងធ្វើការកូរ ស្រាប់តែមានវត្តមានតម្លៃមួយចំនួនបានផុសចេញពីក្រោមសមុទ្រមក ។ អប្សរាបានលេចចេញឡើង ហើយទេពីលក្ស្មី ក៏បានលេចឡើងប្រកបដោយសម្រស់ដ៏ស្រស់ត្រកាល ដែលធ្វើឱ្យពួកយក្សនិងទេវតាក៏ត្រូវទាំងកាំង។ បន្ទាប់មកទៀត

ទន្ទ្រីភគវៈ (Danvantri Bhagava) ក៏បានលេចឡើងពីក្រោយ ដោយមានកាន់ចូពណ៌មាសដែលពេញទៅដោយទឹកអម្រឹត។ នៅពេលនោះ ព្រះវិស្ណុបានកាឡាខ្លួនជាងនាងមោហិណី (Mohini) ដែលមានសម្រស់ស្រស់ត្រកាល ពង្វក់យកទឹកអម្រឹតពីពួក អសុរៈ និង បានចែកឱ្យពួកទេវតា។

៣- វរុហៈ

វរុហៈ គឺជាព្រះវិស្ណុដែលបានកាឡាខ្លួនធ្វើ ជាជ្រូកព្រៃដើម្បីចាប់យក្សហិរណៈ ដែលមាន បំណងចង់រំលាយលោកឲ្យក្លាយទៅជាទឹកសមុទ្រ។ នៅពេលដែលព្រះព្រហ្ម បានប្លែងខ្លួនជាពីរ ជា ស្វយម្ពុ (Swayambu) និង សច្ចរូបៃ (Satharoobai) ក្នុងបំណង ការពារដីវិតនៅលើលោកយើងនេះ នៅពេលលោកយើងបានលេចលង់ក្នុងទឹកសមុទ្រ ដោយសារទឹកជំនន់

ដែលបង្កឡើងដោយ យក្សហិរណៈ ព្រះព្រហ្មក៏បាន សុំឱ្យព្រះវិស្ណុជួយ ស្រោចស្រង់ផែនដីដែលបានលេច នៅបាតសមុទ្រនោះ ។ នៅពេល ព្រះព្រហ្មកំពុងតែធ្វើ សមាធិ ព្រះវិស្ណុបានកាឡាខ្លួនធ្វើជាសត្វជ្រូកព្រៃ ឈ្មោះ រាហៈ ដែលធំឆាត់យ៉ាងលឿន និងមានទំហំ ធំជាងសត្វដំរីទៅទៀត។ រាហៈបានធ្វើដំណើរទៅ បាតសមុទ្រ ហើយនៅទី នោះ រាហៈ បានស្វែងរក ឃើញផែនដីនិងបានលើកវាឡើងពីមហាសមុទ្រ ដោយចង្កូម ខាងមុខដំរីទាំងពីរ តែពេលនោះ យក្ស ហិរណៈ បានព្យាយាមរារាំងព្រះវិស្ណុ និង បាន សើច ចំអកឱ្យព្រះវិស្ណុនៅពេលព្រះវិស្ណុមានរូបរាងជាជ្រូកព្រៃ។ ចម្បាំងដ៏ធំរវាងយក្ស ហិរណៈ និង រាហៈ បានផ្ទុះឡើងហើយពេលនោះរាហៈបានប្រើដំបងធំ និង កងចក្រ ដើម្បីសម្លាប់ យក្សហិរណៈ។ យក្សហិរណៈត្រូវព្រះវិស្ណុវាយចំត្រចៀកហើយក៏ស្លាប់បាត់ ទៅ ហើយព្រះ វិស្ណុក៏បានលើកផែនដីឡើងឱ្យផុតពីមហាសមុទ្រ ។

៤- នរសិង្ហ

នរសិង្ហគឺជាព្រះវិស្ណុដែលបានកាឡាខ្លួនធ្វើ ជាមនុស្សសិង្ហ (ដងខ្លួនជាមនុស្ស និងក្បាល ជា សិង្ហ) ដើម្បីសម្លាប់យក្សហិរណកសិបុ។ ហិរណៈ និង ហិរណកសិបុ គឺជាបងប្អូនបង្កើត នឹងគ្នា។ ក្រោយការស្លាប់របស់ហិរណយក្ស ដែល ត្រូវអវតាររា ហៈសម្លាប់ ហិរណកសិបុ បានសច្ចា ថានឹងសងសឹក។ ហិរណកសិបុ បានសុំពរពីព្រះព្រហ្មថា កុំឱ្យ នរណាសម្លាប់វាបានឡើយទោះបីជានៅពេលយប់ឬពេលថ្ងៃក្តី ទោះបី ជាមនុស្សទូទៅក្តីឬ

អទិទេពក្តី ទោះបីជានៅលើដីក្តីឬលើអាកាសក្តី និងដោយអាវុធណាក្តី។ យក្សហិរណកសិ បុមានកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះប្រហាលធុៈ (Prahalaḍha) ដែលជាអ្នកគោរពព្រះវិស្ណុយ៉ាងខ្លាំង។ ហិរណកសិបុបានព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលកូនប្រុសឱ្យឈប់ ជឿនិងឈប់គោរព ប្រណិប័តន៍ព្រះវិស្ណុតទៅទៀត ។ តែទោះបីជា ហិរណកសិបុ ខំប្រឹងព្យាយាមយ៉ាងណាក៏ ដោយក៏នៅតែពុំបានសម្រេចបំណងដែរ។ ហិរណកសិបុ បានតាំងចិត្ត ថានឹងសម្លាប់កូន ប្រុសបង្កើតជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន។ ហិរណកសិបុបានរិះរកគ្រប់វិធី ដោយយកកូនទៅ ទម្លាក់ក្នុងមហាសមុទ្រ និងដាក់ថ្នាំបំពុលក្នុងអាហារជាដើម ប៉ុន្តែ រាល់លើក វាសុទ្ធតែ បរាជ័យដោយមានការជួយពីព្រះវិស្ណុ។ ហិរណកសិបុកើតចិត្តក្តៅក្រហាយយ៉ាងខ្លាំងហើយ បានសួរកូនថា តើខ្លួនអាចជួបនឹងព្រះវិស្ណុបាននៅកន្លែងណា? ប្រហាលធុៈ ឆ្លើយថា ព្រះ វិស្ណុអាចលេចចេញពីសសរនៃព្រះរាជវាំងនេះ។ ឮដូច្នោះ ហិរណកសិបុ បានវាយបំបែក សសរផ្នែកជាពីរ ស្រាប់តែពេលនោះហិរណ- កសិបុ បានឃើញព្រះវិស្ណុមានរូបរាងជា មនុស្សពាក់កណ្តាល និងសិង្ហពាក់កណ្តាលអង្គុយនៅក្នុងសសរនោះ ។ ក្នុងរូបរាងជាន សិង្ហ ព្រះវិស្ណុដែលមិនមែនជាមនុស្សហើយក៏មិនមែនជា អទិទេពនោះ បានសម្លាប់យក្ស ហិរណកសិបុដោយប្រើក្រចកដៃដែលមិនមែនជាអាវុធ និងសម្លាប់វានៅវេលាល្ងាចដែល មិនមែនជាពេលយប់និងពេលថ្ងៃ ។

៥- វាមនៈ

វាមនៈជាមនុស្សត្បើដែលព្រះវិស្ណុកាឡា ខ្លួន បោកបញ្ឆោតយក្សពលិ។ ពលិ គឺជាចៅ របស់ហិរណ កសិបុហើយមានមហិទ្ធិវិទ្ធុខ្លាំងក្លា និងបានគ្រប់គ្រង ភពទាំងបី។ ទោះបីពលិជា យក្សក៏ដោយ ក៏ពលិ គ្រប់គ្រងផែនដី និងមនុស្ស ប្រកបដោយយុត្តិធម៌និង គុណសម្បត្តិ។ តែ ដោយហេតុថា លោកទាំងបីមិន អាចឱ្យយក្ស គ្រប់គ្រងទេ និង ដោយសារព្រះវិស្ណុក៏ពុំ

អាចច្បាំងជាមួយពលិបាន ទើបព្រះវិស្ណុកាឡា ខ្លួន ធ្វើជាព្រាហ្មណ៍ត្បើ។ ពលិកំពុងធ្វើការ
តាំងសីល និងដើម្បីតាំងសីលបានសម្រេច ពលិ ត្រូវផ្តល់អ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដែលព្រាហ្មណ៍សុំ។
ព្រះវិស្ណុដែលបានកាឡាខ្លួនជាមនុស្ស ត្បើ សុំពលិតែដីបីជំហានប៉ុណ្ណោះ។ ពលិតិតថា ការ
សុំបែបនេះគឺជារឿងគួរឱ្យអស់ សំណើច ដោយគិតថា ដីបីជំហានរបស់វាមនៈមានទំហំតូ
ច។ ពលិ បានស្នើឱ្យ ព្រាហ្មណ៍ត្បើសុំអ្វីដែលមានតម្លៃជាងនេះ តែវាមនៈទទួលសុំតែដីបី
ជំហានតែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយសារ ការទទួលរបស់វាមនៈ ពលិយក្សក៏យល់ព្រមផ្តល់ដីបី
ជំហានដល់ព្រាហ្មណ៍ ត្បើ។ បានការយល់ព្រមពី យក្សភ្លាម ព្រាហ្មណ៍ត្បើបានពង្រីកខ្លួន
យ៉ាងធំ ហើយឈាន ជំហានទីមួយជាន់បានដីទាំងមូល និងជំហានទីពីរជាន់បានចក្រវាល
ទាំងមូល។ នៅ ពេលនោះ ពលិដឹងថាគ្មានដីឱ្យទៅព្រាហ្មណ៍ត្បើទៀតទេ ក៏បានឱនចុះ
ចំពោះមុខ វាមនៈ និងបានសុំឱ្យវាមនៈជាន់ក្បាលជាថ្នូរនឹងជំហានទីបី ។ ជំហានទីបីរបស់
ព្រះ វិស្ណុបានជាន់យក្ស ពលិ ឱ្យទៅគ្រប់គ្រងនៅកន្លែងទាបជាងគេ ។

៦- បរសុរាម

បរសុរាមជាអវតាររបស់ព្រះវិស្ណុកាន់
ពូថៅដែដែលជាអំណោយរបស់ព្រះសិវៈ
ប្រទានឱ្យ ដើម្បីរំដោះមនុស្សឱ្យចេញពីការ-
សង្កត់សង្កិនរបស់ស្តេច មានស្តេច កាតិវិយៈ ជា
ដើម និង ដើម្បីលុបបំបាត់ ចោលវណ្ណៈ ក្សត្រ។
បរសុរាមបានព្យាយាម សម្លាប់ស្តេច នេះ២១ដ
ង។ នៅក្នុងសារមន្ទីរជាតិ យើង ឃើញមាន
បដិមាបរសុរាម ដែលធ្វើពីថ្មភក់ នៅ ស.វ.ទី ៦-
៧ នៅភ្នំជា ស្រុកអង្គរបុរី ខេត្ត តាកែវ។ មើលទៅ
តាមក្បាច់ក្បួនសម្លៀកបំពាក់បដិមានេះ វាទំនងជា
ស្ថិតក្នុងរចនាបថភ្នំជា ។

៧- រាមា

រាមាជាតួអង្គក្នុងរឿងរាមាយណៈ
របស់ឥណ្ឌាដែលខ្មែរស្គាល់ថា ជាតួអង្គ ព្រះ
រាមនៅក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍របស់ខ្មែរ។ រាមមាន
មុខងារសម្លាប់ក្រុងរាពណ៍ដែល ជាយក្ស
យោរយោ ដើរគំរាមកំហែងមនុស្ស- លោក និង
ទេវលោក។ ជម្លោះរវាងក្រុង រាពណ៍ និង រា
មាកើតឡើងនៅពេល ដែល ក្រុងរាពណ៍
បានចាប់យកនាង សីតាដែលជាមហេសី
របស់រាម ពេលដែល ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ។
នាងសីតាជានាងលក្ស្មីទេពី ដែលជា
មហេសីរបស់ព្រះវិស្ណុ។ ចម្បាំងដ៏ខ្លាំងក្លារបស់រាមនិង ក្រុងរាពណ៍កើតឡើងនៅ ក្រុងលង្កា
ហើយចម្បាំងនេះ បានធ្វើឱ្យប្អូននិងកូនរបស់ក្រុងរាពណ៍ស្លាប់ទៀតផង។

៨- ក្រីស្មៈ

ក្រីស្មៈ ជាអវតារទី៨ របស់ព្រះ
វិស្ណុ ដែលមានតួនាទីអប់រំមនុស្សឱ្យ ផ្តាច់
ខ្លួនចេញពីវដ្តសង្សារ ពិសេសគឺ ផ្តាច់ខ្លួន
ចេញពីយក្សកំណាចឈ្មោះ កម្មៈ
(Kamsa)។ ក្រីស្មៈគឺជាកូនទី៨របស់
នាងទេវាគី (Devaki) និង វាសុទេវារៈ
(Vasudevar)។ ពេលកំពុង ជិះរទេះសេះ

ជាមួយនាងទេវាគីនិងវាសុទេវារៈ យក្សកម្មៈ ដែលជាបងប្រុសរបស់នាង ក៏ស្រាប់តែឮស
ម្លេងបន្តីឡើងថា យក្សកម្មៈនឹងត្រូវស្លាប់នៅក្នុងដៃកូនទី ៨ របស់នាង ទេវាគីនិងវាសុទេវា

រៈ។ នៅពេលនោះ យក្សកម្សៈក្រៅក្រោធជាខ្លាំង និងចង់សម្លាប់នាង ទេវាគឺ តែត្រូវខកខាន ទៅវិញដោយហេតុថា បញ្ហានឹងកើតឡើងនៅពេលដែលពួកគេមានកូនទី៨។ ពួកគេបាន យល់ព្រមប្រគល់កូនដែលកើតមកឱ្យទៅយក្សកម្សៈទាំងអស់។ យក្សកម្សៈបានយក ទេវា គឺនិងវាសុទេវារៈ និងឧគ្រសេនៈ ដែលជាឪពុករបស់ទេវាគឺ ទៅឃុំឃាំង។ យក្សកម្សៈបាន សម្លាប់កូនទាំង ៦ របស់ទេវាគឺដោយគ្មានត្រាប្រណី។ ក្រោយទៀត នាងទេវាគឺក៏ចាប់មាន ផ្ទៃពោះកូនទី៧ ដែលជាអាទិសេស (Adishesha' samsam)។ ព្រះវិស្ណុបានដឹងរឿងនេះ ក៏ បានបង្វែរឱ្យកូនទី៧ របស់នាង ទេវាគឺ ទៅចាប់កំណើតក្នុងផ្ទៃពោះរបស់នាងរោហិនី (Rohini) ដែលជាភរិយាម្នាក់ទៀតរបស់ វាសុទេវារៈ។ យក្សកម្សៈស្មានថាកូនទី៧ របស់នាងទេវាគឺបានស្លាប់បាត់។ រោហិនី បានប្រសូតបុត្រមួយដ៏ស្អាតនិងមានឫទ្ធានុភាព ខ្លាំងក្លាទៀតផង។ នាងទេវាគឺ បានបង្កើតកូនទី៨ ហើយវាសុទេវារៈបានយកកូនទី៨ នោះ ចេញពីគុក ហើយយកកូនផ្សេងមកជំនួសវិញ ។ នៅតាមផ្លូវ អាទិសេស ដែលជាកូនទី៧ របស់នាងទេវាគឺ និង ដែលមានកំណើតនៅក្នុងផ្ទៃពោះរបស់នាងរោហិនី បានជួយការពារ ក្រីស្តៈពីគ្រោះធម្មជាតិ ។ យក្សកម្សៈពេលដឹងថាក្រីស្តៈបានចាប់កំណើត ក៏ប្រញាប់ទៅ ក្នុងគុក ចាប់យកក្មេងនោះបម្រុងសម្លាប់ចោល។ ស្រាប់តែពេលនោះ ក្មេងនោះក៏ហោះ ឡើង ហើយ ចំអកដាក់យក្សកម្សៈថា សត្រូវរបស់ខ្លួននៅរស់រានមានជីវិតរួចក៏បានបាត់ខ្លួន មួយរំពេច ។ យក្សកម្សៈបានបញ្ជូនយក្សឱ្យស្វែងរកក្រីស្តៈ ។ ក្រីស្តៈរស់នៅធំធាត់និងបាន ទទួលការស្រលាញ់រាប់អានពីមនុស្សគ្រប់គ្នា ។ ទោះបីជាក្រីស្តៈជាក្មេងក៏ដោយ ក៏គេ បាន សម្លាប់យក្សជាច្រើនរាប់មិនអស់រួចមកហើយ។ ក្រីស្តៈបានប្រាប់យសោធនៈ (Yasodha) ដែលជាអ្នកចិញ្ចឹមបីបាច់និងចាត់ទុកជាម្តាយថា ចក្រវាលទាំងមូលនៅក្នុងមាត់របស់គេ សូ ម្បីតែពស់កៅលិង្គ (Koalinga) ដ៏ខ្លាំងពូកែក៏ត្រូវក្រីស្តៈបង្ក្រាប បាន និងអាចបញ្ជាពស់ នោះបានទៀតផង ។ យក្សកម្សៈក៏ត្រូវក្រីស្តៈសម្លាប់នៅពេលនោះដែរ ។ រូបចម្លាក់ ក្រី ស្តៈកំពុងទ្រក្នុងគោរវជនដែលធ្វើអំពីថ្មភក់នៅដើមស.វ.ទី៦ រកឃើញនៅវត្តកោះ ព្រែកប្បាស ស្រុកអង្គរបុរីខេត្តតាកែវមាននៅក្នុងសារមន្ទីរជាតិ ។

ក្រឹស្តៈសម្លាប់នាគកៅលិង្គ

ក្រឹស្តៈសម្លាប់កម្សៈ

៩- ពុទ្ធៈ (Budha)

សាសនាហិណ្ឌូបានបញ្ចូលតួអង្គព្រះពុទ្ធជាតួអង្គអវតារទី៩ របស់ព្រះវិស្ណុ ក្នុង នាម ជាអ្នកមកអប់រំ ផ្សះផ្សារពួកបព្វជិត និង មនុស្សផងទាំងពួងឱ្យផុតពីទុក្ខ ។ ព្រះពុទ្ធ បាន បង្រៀនពីទុក្ខដែលជាមេកធាងរបស់ការជាប់ជំពាក់ចិត្ត នឹងកាមកិលេសតណ្ហា ទាំងពួង ព្រមទាំងបានផ្សព្វផ្សាយនូវមាគ៌ារលត់ទុក្ខទាំង៨ទៀតផង។ តាមការណ៍ពិត ព្រះពុទ្ធគឺជា ព្រះសមណគោតមដែលជាព្រះបរមគ្រូដ៏ល្បីល្បាញ និង ជាអ្នកបង្កើតព្រះពុទ្ធសាសនា។ ពេលដែលពុទ្ធសាសនាកំពុងរីកចម្រើនយ៉ាងខ្លាំងក្លា ពួកព្រាហ្មណ៍និយមនៃប្រទេសឥណ្ឌា នាសម័យនោះមានការភ័យខ្លាចក្រែងពុទ្ធសាសនាមានការរីកចម្រើនជាងព្រហ្មញ្ញសាសនា ពួកគេក៏បានបង្កើតទស្សនៈថា ព្រះពុទ្ធជាអវតាររបស់ ព្រះវិស្ណុដែលចុះមកចាប់កំណើតលើ ផែនដីជាព្រះសមណគោតមមានតួនាទីជួយដាស់តឿនមនុស្សឱ្យស្គាល់ល្អស្គាល់អាក្រក់ ជឿទៅលើការធ្វើបុណ្យ និង ជៀសវាងនូវអំពើបាប។ ការបញ្ចូលតួអង្គព្រះពុទ្ធជាអវតាររបស់ ព្រះវិស្ណុក៏ជាមធ្យោបាយមួយដើម្បី ទាក់ទាញឱ្យក្រុមពុទ្ធសាសនិកមានជំនឿតាមបែបការ គោរពបូជាព្រហ្មញ្ញសាសនាវិញ។

១០- កល្លិន (Kalkiavataram)

កល្លិនជាអវតារទី១០របស់ព្រះវិស្ណុដែលមិនទាន់បានចាប់បដិសន្ធិនៅលើលោកយើងនេះទេ។ ការមក ដល់នៃអវតារនេះហាក់ដូចជាវាជាចុងបញ្ចប់នៃផែនដី។ កល្លិនជាមនុស្សមានក្បាលជាសេះ មានមុខងារជាអ្នក-កាត់ទោស ពួកសភាវៈអាក្រក់ដោយដាក់ទណ្ឌកម្ម និង ឱ្យរងនូវពួកសភាវៈល្អដើម្បីរៀបចំយុគមាស។ មិនតែ ប៉ុណ្ណោះ កល្លិនបញ្ជាក់ស្មារតីមនុស្សឱ្យសាងអំពើកុសល រស់ក្នុងពិភពលោកដែលប្រកបដោយគុណធម៌ សច្ចធម៌ និង អនុវត្តខ្លួនឱ្យសមក្នុងភាពជាមនុស្ស ។ យើងឃើញ រូបកល្លិនអវតារមាននៅក្នុងសារមន្ទីរជាតិ។ រូបនោះធ្វើ អំពីថ្មភក់ក្នុងស.វ. ទី ៧ រចនាបថសម្បូរ។

យ- ព្រះហរិហរៈ

គម្ពីរវេទខ្លះបានបង្ហាញពីការបែងចែកព្រះហរិហរៈ ដែលជាអាទិទេព ផ្សំជាពីរ ផ្នែកគឺ នៅចំហៀងខាងឆ្វេងគឺ ហរិប្ប វិស្ណុ និងចំហៀងខាងស្តាំគឺ ហរៈ ឬ សិវៈ ។

គេបានរកឃើញកំណើតព្រះហរិហរៈនៅប្រទេសឥណ្ឌានៅស.វ.ទី១០។ ជំនឿ លើហរិហរៈបានផ្សាយឥទ្ធិពលខ្លាំងនៅឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូងនៅស.វ.ទី១៤ ប៉ុន្តែ គេបាន រកឃើញថា បដិមាហរិហរៈនៅក្នុងប្រទេសខ្មែរត្រូវបានធ្លាក់តាំងពីស.វ.ទី ៦មកម្ល៉េះ ។

ជំនឿលើហរិហរៈជាជំនឿដែលកើតឡើងនៅពេលមានវិបត្តិរវាងនិកាយព្រះសិវៈនិងនិកាយព្រះវិស្ណុ ។ ដើម្បីដោះស្រាយការបាក់បែកគ្នានេះ គេបានបង្រួបបង្រួមព្រះ អាទិទេពទាំងពីរអង្គនេះឱ្យទៅជាអាទិទេពតែ១អង្គវិញ ។ អ្នកគោរពព្រះវិស្ណុក្តី អ្នក គោរពព្រះសិវៈក្តី អាចគោរពបូជាព្រះហរិហរៈបានទាំងអស់គ្នា ។

ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាគេគោរពទេវៈ?

ដើមឡើយ ជនជាតិឥណ្ឌាមិនគោរពទេវៈទេព្វកគេជឿលើកម្លាំងធម្មជាតិ ដូច បុព្វបុរសយើងដែរ។ តែចាប់ពីពេលពួកអារ្យាងចូល ហើយបានផ្សព្វផ្សាយសាសនាដល់ជនជាតិដើមឥណ្ឌាមក ជនជាតិឥណ្ឌាក៏គោរពទេវៈរហូតមក ។

ទេវៈនីមួយៗមានទីលំនៅខុសៗគ្នា៖ លើស្ថានទេវលោក លើអាកាស លើកំពូល ភ្នំ ក្នុងទឹកលើផែនដី។ល។ អាស្រ័យលើមុខងារតួនាទីខ្ពស់ឬទាប និង លក្ខណៈល្អឬ អាក្រក់របស់ទេវៈទាំងនោះ ។

ទេវៈសំខាន់ៗនិងមុខងារ

- ព្រះឥន្ទ ឬឥន្ទ្រ ៖ នៅដើមសម័យវេទ ពួកអារ្យាងចាត់ទុកព្រះឥន្ទជាអាទិទេពធំ ជាងគេ មានឋានៈ និងអំណាចខ្ពស់ បំផុត។ ព្រះឥន្ទមានយានជំនិះជាដំរី ក្បាលបី ដែលមានឈ្មោះថាព្វរាវណ។ ព្រះឥន្ទបញ្ជាផ្លូវ និងរន្ទៈ

។ ឧទាហរណ៍, ដោយខឹងនឹង កសិករដែលលែងគោរពខ្លួនតាមការបញ្ចុះបញ្ចូលរបស់ក្រីស្តៈ ព្រះឥន្ទក៏បញ្ជាទេវៈ បាញ់កសិករទាំងនោះ តែកសិករទាំងនោះក៏ត្រូវក្រីស្តៈជួយការពារដោយលើកភ្នំគោវជ័នបាំង។

- ព្រះអគ្និ ឬអគ្និ៖ ជាទេវៈតំណាងភ្លើង ជាសាក្សីនៃអំពើល្អ/អាក្រក់របស់មនុស្ស។ ឧទាហរណ៍, ដើម្បីបង្ហាញភាពស្អាតស្អំរបស់ខ្លួនចំពោះព្រះរាម នាងសិតាក៏ដើរកាត់ភ្លើង។ ពេលខ្លះទៀត ដើម្បីបញ្ជាក់ថា សម្តីរបស់ខ្លួនជាពាក្យពិត ខ្មែរ និយាយថា ខ្ញុំនិយាយមុខភ្លើង ។

- ព្រះពិរុណ ៖ ជាទេវៈបង្កើតភ្លៀងនិងទឹក និង (ក្នុងជំនឿដើមរបស់ព្រហ្មញ្ញសាសនា) ជាទេវតារក្សាសមុទ្រ (ឯក្នុងវប្បធម៌ខ្មែរ នាងមណីមេខលាជាទេវតារក្សាសមុទ្រ)។ ព្រះពិរុណមានយានជំនិះជាសត្វមករ ឬ ហង្ស។

- ព្រះសូរ្យ ឬ ព្រះអាទិត្យ៖ ជាទេវៈបង្កើតកម្ដៅនិងពន្លឺ។ ក្នុងវប្បធម៌ខ្មែរ ព្រះសូរ្យ ត្រូវបានគេគូរជារូបទេវតាជិះរាជរថអូសដោយសេះ៧ ឬ ដោយសិង្ហ។ ក្នុងរឿង រាមកេរ្តិ៍ ក្រោយពេលព្រះលក្ស្មណ៍សន្លប់ដោយសារត្រូវសររបស់ឥន្ទ្រជិត ហេតុមានត្រូវទៅរកថ្នាំមកព្យាបាលព្រះលក្ស្មណ៍ឱ្យទាន់មុនព្រះអាទិត្យលិច ពុំនោះទេ ព្រះលក្ស្មណ៍នឹងត្រូវស្លាប់។ ដើម្បីកុំឱ្យព្រះអាទិត្យលិច ហេតុមានក៏ វាយសេះរបស់ព្រះអាទិត្យឱ្យរត់បាត់ទៅ ម៉្លោះហើយព្រះអាទិត្យក៏ពុំអាចធ្វើ ដំណើរទៅមុខបានឡើយ។
- ព្រះចន្ទ្រ៖ ជាទេវៈតំណាងសោភណភាព ជាអ្នកថែរក្សារក្ខជាតិ។ ព្រះចន្ទ្រជាទេវៈដែលមានរូបសម្បត្តិស្អាត គង់លើរាជរថដែលអូសដោយសត្វចៀម។
- ព្រះយម៖ ជាទេវៈតំណាងសេចក្ដីស្លាប់ ជាអ្នកធ្វើទោសមនុស្សអាក្រក់ នៅ ពេលគេស្លាប់ទៅ។ ព្រះយមមានយានជំនិះជាសត្វក្របី។ ពេលខ្លះ គេហៅព្រះ យមថា ព្រះ កាល ព្រោះព្រះយមជាអ្នកកំណត់កាលវេលា មានសេចក្ដីស្លាប់ របស់មនុស្សជាដើម ហើយពេលវេលាធ្វើដំណើររបស់ព្រះយម មិនអាចមាន នរណាហាមឃាត់បានឡើយ។ នៅសម័យបុរាណ ខ្មែរគោរពព្រះយមជានិមិត្ត- រូបនៃតុលាការ។ មានសិលាចារឹកមួយចារអំពីការកាត់ក្តីរបស់តុលាការចំពោះទំនាស់ដីដីមួយ ហើយសិលាចារឹកនោះមានឆ្លាក់រូបព្រះយមនៅផ្នែកខាងលើ។ ខ្មែរសម័យកណ្តាលហៅរដ្ឋមន្ត្រីខាងក្រសួងយុត្តិធម៌ថា ឧកញ៉ាយមរាជ។

ក្រៅពីនេះ មានទេវៈជាច្រើនទៀតដែលមានមុខងារផ្សេងៗគ្នាតែមិនសូវច្បាស់ លាស់។ សម័យវេទគេនិយមគោរពទេវៈច្រើនអង្គ។ ការគោរពទេវៈច្រើនបែបនេះ ហៅ ថា «ពហុទេវនិយម» ។

ឈានដល់សម័យព្រាហ្មណ៍និយម គេមានទំនោរគោរពទេវៈតែមួយអង្គវិញ ដោយគេបង្រួមទេវៈទាំងនោះឱ្យនៅសល់តែមួយអង្គដែលគេចាត់ទុកជាអាទិទេពដើម បង្អស់ ក្នុងការបង្កើតភាវៈក្នុងលោក។ ទេវៈឯទៀតនៅរក្សាទុកដដែល តែគ្មានតួនាទី សំខាន់ឡើយ ។ អាទិ

ទេពដែលព្រាហ្មណ៍ចាត់ទុកជាធំជាងគេនោះគឺព្រះព្រហ្ម ។ ទស្សនៈនេះហៅថា «ឯកវេទនិយម» ។

គួរកត់សម្គាល់ថាឯកវេទនិយម ក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ គឺជាឯកភាពក្នុង ពហុភាព ដោយហេតុថាពួកព្រាហ្មណ៍បានលើកតម្កើងសិវៈជាអាទិទេពធំជាងគេ ហើយ បានបែង ភាគជាទេវៈ៣អង្គ គឺ “ព្រហ្ម, វិស្ណុ និង សិវៈ” ដែលបានបង្កើតទស្សនៈថ្មីមួយ ទៀត គឺ *ត្រីមូរតី* ។

ទស្សនៈនេះត្រូវបានគេនិយមរាប់អានតាំងពីសម័យព្រាហ្មណ៍និយមហើយខ្លាំងជាង គេនៅសម័យហិណ្ឌូនិយម ។

កាលដើមឡើយអាទិទេពទាំងនោះគ្មានរូបរាងទេ តែក្រោយមកទើបគេបង្កើតឱ្យ មានរូបរាងតំណាងក្នុងអង្គមនុស្សមានប្រពន្ធ កូន មានតណ្ហា មានកេតនភណ្ឌ ។

២.៣- ហិណ្ឌូនិយម

សម័យហិណ្ឌូនិយមជាសម័យតពីសម័យព្រាហ្មណ៍និយមមក គឺពីសតវត្សទី១០- ១១ រហូតមកទល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ហិណ្ឌូនិយមជាលិទ្ធិសំយោគរវាងវេទនិយម និងព្រាហ្មណ៍និយម ។ លទ្ធិនេះកែ លម្អ លទ្ធិមុនៗឱ្យសមស្របទៅតាមសម័យកាល ។ ឧទាហរណ៍៖ គេនៅចាត់ទុកការបែងចែកវណ្ណៈជាការរៀបរាប់របស់អាទិទេពឥតប្រែប្រួល ប៉ុន្តែមានការកែសម្រួលឱ្យមានលក្ខណៈ ប្រជាធិបតេយ្យជាងសម័យវេទនិយម និងសម័យព្រាហ្មណ៍និយមខ្លះៗ គឺមិនតឹងរឹងដូចពី ដើមពេកទេ ដូចជា ការលុប របបរាជានិយមចោល បន្ថយបុព្វសិទ្ធិ នៃគ្រួសារស្តេចហើយ និយមឱ្យតម្លៃមនុស្សទៅលើ គុណសម្បត្តិផ្សេងៗទៀតដូចជា ចេះ ល្ងង់ មាន ក្រ ។ល។ នៅ សម័យនេះ គេនៅគោរពគម្ពីរវេទនិងកម្រងអត្ថបទផ្សេងទៀត (ព្រាហ្មណ៍ អារណ្យកៈ និង ឧបនិស័ទ ជាដើម) ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ គេកែច្នៃវិជ្ជា ពហុសូត្រ(កម្រងវិជ្ជាច្រើនបែប មាន វេយ្យាករណ៍ កាព្យវិទ្យា កាមវិទ្យា នាដ្យវិទ្យា និង អត្ថវិទ្យា ជាដើម) ឱ្យកាន់តែប្រសើរ ។ ចំណែកឯទស្សនៈចំពោះអាទិទេព និង លោកៈក៏ពុំមានការកែប្រែដែរ ពោលគឺឱ្យតម្លៃលើ

ទស្សនៈឯកវេទនិយមផង ពហុវេទនិយម ផង ។ គេនៅតែមានជំនឿថា ព្រហ្ម័នជាអាទិទេព ធំ មានតែឈ្មោះ អត់មានរូប។ លោកៈពុំមានអ្វីជាការណ៍ពិតជាទៀងទាត់ ពីព្រោះជា មាយាការ(illusion) ជាសភាវៈ ក្លែងក្លាយ ដែលអាទិទេពបង្កើតជាល្បែងលេង ជាគ្រឿង បន្លំមិនឱ្យមើលឃើញការណ៍ ពិត។ អាទិទេពផ្សេងៗទៀតមានចំនួនច្រើន។ អាទិទេព

សំខាន់ៗគឺ សិវៈ វិស្ណុ ព្រហ្ម សក្តិ សូរ្យៈ គណេស (មានក្បាលជាដំរី) ។ សិវៈ និង វិស្ណុ មានឈ្មោះតាំងពីសម័យវេទមកម្ល៉េះ ។ ទេវៈនីមួយៗសុទ្ធតែបានការគោរពស្រលាញ់ ផ្សេងៗគ្នាតាមទីកន្លែង និងតាមការចូលចិត្តរបស់បណ្តាជន ។ អ្នកស្រលាញ់និងគោរពអាទិ ទេពណា តែងតែចាត់ទុកអាទិទេពនោះថា ធំជាងគេ ឬ មានប្រទានុភាពច្រើនជាងគេ ។

រួមសេចក្តីទៅ ទស្សនៈទាក់ទងទៅនឹងជំនឿប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ របៀបរស់ នៅ នៅសម័យហិណ្ឌូនិយម ពុំប្លែកពីសម័យវេទនិយមនិង ព្រាហ្មណ៍និយមឡើយ គ្រាន់តែ សម័យហិណ្ឌូនិយមគេបានឱ្យតម្លៃលើភក្តីភាព គឺការគោរពអាទិទេព មានរូបរាងខ្លាំងជាង សម័យមុនៗរហូតដល់រៀបចំតុបតែងធ្វើឱ្យអាទិទេពមានឈ្មោះច្រើន មានប្រពន្ធកូន មាន គ្រឿងអលង្ការ។ល។ ចំណែកសិល្បៈសូន គូរ ឆ្លាក់រូបអាទិទេព សម្រាប់គោរពបូជាក៏ ដុះជាលំដាប់ឡើង ហើយឥទ្ធិពលនេះបានសាយភាយទៅគ្រប់ទិសទី ជាពិសេស គឺភូមិភាគ អាស៊ីអាគ្នេយ៍យើងនេះ ដូចជា ជ្វា ម៉ាឡាយូ សៀម លាវ ខ្មែរ ជាដើម។

៣- ឥទ្ធិពលសាសនាព្រាហ្មណ៍ក្នុងសង្គមខ្មែរ

សាសនាព្រាហ្មណ៍បានចាក់ឫសក្នុងសង្គមខ្មែរតាំងពីយូរណាស់មកហើយ និង មាន ឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងក្លាលើមនុស្សខ្មែរ ពិសេសសតិអារម្មណ៍ ទំនៀមទម្លាប់រហូតដល់ សព្វថ្ងៃ នេះ ទោះបីជាកម្ពុជាបានឈានចូលក្នុងរបបថ្មីមួយដែលមានលក្ខណៈជឿន-លឿនក៏ដោយ ក៏ឥទ្ធិពលព្រហ្មញ្ញសាសនានៅតែបន្តអន្លាយជាប់នឹងសតិអារម្មណ៍ ទំនៀមទម្លាប់របស់ខ្មែរ យើងដែរ។ ប៉ុន្តែប្រជាជនបានជម្រុះចោលបន្តិចម្តងៗ ជា បណ្តើរៗនូវជំនឿមិនសម ហេតុផលមានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គេបាន រក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌ សិល្បៈនេះ ជាគ្រឹះមួយដ៏រឹងមាំសម្រាប់ឱ្យយើងកសាងខ្សែវប្បធម៌ ថ្មីមួយដែលមានលក្ខណៈជឿន

លឿន ព្រមទាំងជាមធ្យោបាយមួយសម្រាប់កសាង សេដ្ឋកិច្ច ។ ហើយគេមិនដែលឃើញ មានអរិយធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ណាមួយនៅសម័យបុរាណ ដែលអាចកើតឡើងរួចដោយមិនបានពឹង ពាក់លើសាសនាទេ ។ នៅចំពោះមុខប្រាសាទ សិល្បៈទាំងឡាយនៅតំបន់អង្គរក្តិ នៅតំបន់ ណាទៀតក្តី គេពុំអាចបដិសេធ ឬនិយាយ ផ្ទុយបានឡើយ។ ប្រាសាទទាំងឡាយនោះ គេ ច្រើនកសាងឡើងដើម្បីបូជាដល់ សាសនាទាំងពីរដោយឥតប្រកែកបាន ។

ព្រោះហេតុដូច្នេះ ព្រហ្មញ្ញសាសនា មានឥទ្ធិពលទៅលើផ្នែកធំៗបួន គឺ ជំនឿ សិល្បៈ អក្សរសិល្ប៍ និងទំនៀមទម្លាប់-ប្រពៃណី ។

៣.១- ផ្នែកជំនឿ

លើវិស័យជំនឿ ទំនៀមទម្លាប់ និង ជីវភាពរស់នៅ ព្រហ្មញ្ញសាសនាបានធ្វើឱ្យ ប្រជា ជនយើងនាសម័យមុនមានជំនឿទៅលើអាទិទេព ទេវៈ ព្រាយ បិសាច។ល។ គេ បានរៀបចំ ពិធីផ្សេងៗដើម្បីគោរពអាទិទេព និងទេវៈ ។ ក្នុងពេលសង់ផ្ទះ គេធ្វើការ- ទស្សន៍ទាយលើ ដីកន្លែងសង់ គេរៀបចំបាយសី ស្លាធម៌ដូង...។ ពេលលើកផ្ទះ គេរៀបចំ ពិធីសែនព្រេនម្ចាស់ ទឹកម្ចាស់ដី មានព្រះធរណីជាដើម។ ក្នុងពេលមានជំងឺ គេរៀបចំ ពិធីដុតទៀនធូបអង្វរកបន់ ស្រន់សុំឱ្យជាសះស្បើយ លៀងអារក្សសុំឱ្យខ្មោចជួយរៀបចំ ហៅព្រលឹង។ គេប្លង់ស្ទង់នឹក គុណព្រះឥន្ទ ព្រះព្រហ្ម ជូនតា (ជំនឿដើម) ។ ក្នុងពេល មានគ្រោះធម្មជាតិដូចជាខ្យល់ព្យុះ ទឹកជំនន់ គេបានអង្វរអាទិទេព មានព្រះពាយ ព្រះអង្គារ ជាដើម។ ក្នុងពេលដែលមានរាសី ចុះ គេបានអញ្ជើញគ្រូអាចារ្យ ឬព្រះសង្ឃ មកសូត្រមន្តអាគមលើករាសី។ ក្នុងពេលរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍ គេរើសពេលចូលរោង ពេលផ្ទឹម ធ្វើរានទេវតា ឬ សែនក្រុងពាលី ព្រមទាំង ធ្វើនំអន្សម និង នំគម តំណាងលិង្គ ព្រះឥសូរ និង យោនីនាងឧមា។

៣.២- ផ្នែកសិល្បៈ

ខាងវិស័យសិល្បៈខ្មែរយើងកសាងរូបចម្លាក់ បដិមាសាសនា ដែលទាក់ទងនឹងលទ្ធិ សាសនាព្រហ្មណ៍មានព្រះវិស្ណុ ព្រះសិវៈ លិង្គព្រះឥសូរ។ ហើយយើងឃើញមានរូប ចម្លាក់ គំនូរដែលទាក់ទងនឹងព្រហ្មញ្ញសាសនាដូចជារឿងរាមាយណៈ និង មហា ភារតយុទ្ធ ជាដើ

ម។ គេបានកសាងប្រាសាទជាច្រើន ជាពិសេសប្រាសាទភ្នំសម្រាប់ ឧទ្ទិសឱ្យព្រហ្មញ្ញសាសនា ។

៣.៣- ផ្នែកអក្សរសិល្ប៍៖ លើវិស័យអក្សរសាស្ត្រ-អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ ខ្មែរយើង ទទួលបានសំស្ក្រឹត អក្សរ និងអក្សរសិល្ប៍ដែលយើងហៅថាអក្សរសិល្ប៍ចលនា ព្រាហ្មណ៍ និយម ។ អក្សរសិល្ប៍ព្រាហ្មណ៍និយមគឺជាអក្សរសិល្ប៍ទាក់ទងនឹងព្រហ្មញ្ញ-សាសនាដោយ លើកយកព្រះឥន្ទ ព្រះព្រហ្ម ព្រះឥសូរ ព្រះនារាយណ៍ ទេវៈ វត្ថុអច្ឆរិយៈ មកបង្ហាញ ។ ម្យ៉ាង ទៀត អក្សរសិល្ប៍ព្រាហ្មណ៍និយមបានលើកយកមន្តអាគម គាថា ឧម អាម បែងភាគ ចេះ ជប ចេះប្រស់ ហោះហើរដើរលើអាកាសជាដើម មកបង្ហាញក្នុងផ្ទៃ រឿង ។ អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ ព្រាហ្មណ៍និយមមានរឿងរាមកេរ្តិ៍ និង មហាការតយុទ្ធ ។ល។

៣.៤- ផ្នែកសង្គម និង ទំនៀមទម្លាប់និងប្រពៃណី

សង្គមខ្មែរមានទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីជាច្រើន ដែលទាក់ទងនឹងលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ដូចជា៖

- ពិធីបង្កក់ប្រសិទ្ធិទារក៖ មានជញ្ញាត់ព្រលឹង អន្លង់ព្រលឹង។
- ពិធីកោរដុក៖ ប្រើមន្តគាថាប្រសិទ្ធិ ។
- ពិធីរៀបមង្គលការ៖ ធ្វើនំអន្សមតំណាងលិង្គព្រះឥសូរ ធ្វើនំគមតំណាង យោនីនាងឧមា។ ធ្វើពិធីបង្វិលពពិល និងបញ្ចុកចេកជាដើម។ ក្រមុំ កំលោះ ស្រលាញ់គ្នា មានដាក់ស្នេហ៍ មន្តអាគម ។
- ពិធីសែនព្រេន៖ ឡើងផ្ទះថ្វាយស្រា ស្លាធម៌ បាយសី ។
- ក្នុងពិធីបុណ្យ៖ មានធ្វើរោងទេវតា ៨ ទិស ធ្វើទ្រូន មានស្លាធម៌ បាយសី ៧ រួ ត។
- ពិធីវិលាយសព៖ មានធ្វើឧបកិច្ចផ្សំរូបនោះពេលបូជាសព្វច លាងធាតុ ដោយ ទឹកដូង(លាងបាប)។
- លើវិស័យស្ថាបត្យកម្ម៖ ខ្មែរយើងកសាងប្រាសាទភ្នំ។

- លើស្មារតីទឹកចិត្ត៖ ព្រាហ្មណ៍សាសនាបានធ្វើឱ្យខ្មែរយើងមានទឹកចិត្ត អង់អាចក្លាហាន មិនចុះញ៉មនឹងខ្មាំងសត្រូវ តែសាសនានេះក៏ធ្វើឱ្យខ្មែរ យើង ចង់គំនុំគុំគួនគ្នាសងសឹកគ្មានទីបញ្ចប់ដែរ ។
- លើវិស័យនយោបាយ និងការគ្រប់គ្រង៖ ក្នុងសម័យអង្គរ ការគ្រប់គ្រង របស់ ព្រះរាជាបានអនុវត្តតាមលទ្ធិទេវរាជ ពោលគឺ ស្តេចមានតួនាទីស្មើ នឹងអាទិ ទេព ស្តេចគឺអាទិទេព អាទិទេពគឺស្តេច ពាក្យសម្តីរបស់ស្តេច គឺ សម្តីរបស់ អាទិទេព។ ក្នុងពេលសព្វថ្ងៃនេះ ពួកបាវគូក៏នៅមានឥទ្ធិពល ដល់ការលើក រាសីប្រសិទ្ធពរដល់ព្រះរាជាផងដែរ ។
- លើសង្គម៖ ការបែងចែកវណ្ណៈក្នុងសង្គមបុរាណ ។ល។

